

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De judiciis & judicialibus. Hoc est de Sententia & re judicata, Executione, Attentatis, Judice, Notario, Advocatis, Procuratoribus, Expensis, & aliis ad materiam judiciorum. Pars II. Relatio Romanæ Curix forensis, ejusque Tribunalium, & Congregationum

**Luca, Giovanni Battista de
Coloniae Agrippinae, 1691**

V. De Consistorio, & de causis, ac negotiis, quæ in eo tractari solent; Ac etiam de Collegio Cardinalium, ejusque jurisdictione, & prærogativis; Et de Congregatione Consistoriali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74090)

liter, cuilibet jus suum tribuatur, atque à maximo ad minimum, æqualis sit justitiæ, & obedientiæ sarcina; (Cum ea tamen circumspeditione, quam ubique, ex quadam congruentia praxis docere videtur in Oratoribus Principum ut infra in eorum particulari rubrica advertitur); Atque per universum Statum ecclesiasticum, illum præsertim, qui immediatè regitur per Gubernatores, & Præsides, sub directione illius valde proficiat Congregationis, quæ Consula dicitur, de qua infra in ejus particulari Rubrica *infra dicto disc. 25.* rectè verificatur id, quod sacra Scriptura de temporibus Salomonis refert, quod scilicet libere vivat sub sicu sua & sub vite sua, (quod facit Deus ut semper conservetur, ut conservandum speratur, Pontificibus in hac vigilantia perseverantibus.)

Nimium quoque pro hoc optimo, vereque exemplari civili regimine, prodest eximia qualitas ministrorum, ac operariorum, ac præsertim Præsidium, & Gubernatorum localium, qui præsidatus, & gubernia, non affectant, neque emunt ad lucrum, & ditationem, ut justitiam vendant, vel criminum punitionem delinquentes cum pecunia re limant, dum sunt viri nobiles, & divites in Prælatu: & statu constituti, hujusmodi munera assumentes, & exercentes pro solo merito, atque ut ita gradus sibi constituant ad majora munera, primariaeque dignitates, non autem ut in guberniis, cum ipsorum emolumentis, vivant, vel lucentur; Quinimò potius de proprio, magis, ac notabiles sumas erogando, non solum eorum concedenti, & honorifica sustentatione, atque pro Principum, & Magnatum splendidis hospitacionibus nomine Papæ, eorum sumptus; Sed etiam quandoque notabiles summas de proprio erogando in diligentibus, pro habendis, ac puniendis malefactoribus, ac delinquentibus; Ut etiam in Curia in tot Prælatibus, qui munera & judicaturas exercent, praxis docet, ut agendo præsertim de Tribunalibus utriusque Signaturæ, ac Rotæ, & Camera inferioris advertitur; Istaque revera est in aliquibus principibus petra scandalorum, quod scilicet Judices, & Gubernatores, ac Præsides, alique officiales munera, & officia affectant, ad solum lucrum & ditationem quod manifestam habet implicantiam cum re: & justitiæ administratione, rectè quoque regimine Reipublicæ.

Præsertim verò, nostra ætate istam compa-
 22 rationem docuit casus pestis quæ aliquas Italiae partes adeo vexavit, dum in Urbe, quamvis nimium grassata esset, nullum penitus inconveniens visum, vel auditum est, tam circa omnium victualium consuetam affluentiam, liberumque commercium, absque aliqua pretiorum alteratione, quam etiam circa infirmorum curacionem, & mortuorum sepulturam, de nocte, absque aliquo clamore, vel tumultu, adeo ut, in tam notabili strage hujus divini belli, nec unum quidem cadaver visum fuerit per Civitatem; Idque ex vigilantia Congregationis desuper constitutæ, ex iis Cardinalibus, qui occasione legationum, vel guberniorum, magnam habeant peritiam in regimine hujus temporis calamitosi, occasione alterius belli divini, quod aliquas Italiae superiores partes prius vexaverat; Ac etiam, ob nimiam vigilantiam, & assistentiam Prælatorum, qui desuper deputati fuerant in lazareto, & in singulis regionibus, & contractis, dum non

Card. de Luca. Relatio Curia Romana.

solum exactissimam adhibebant personalem operam, ac diligentiam, omnino gratuitam absque minima, ne quidem imaginabili utilitate; Verum etiam erogabant notabiles summas de proprio ære, in eleemosynas, ac subventiones indigentium; Nimium quoque cooperante omnimoda æqualitate exactissimæ obedientiæ, in qua Magnates, ac primarii viri intimos, ac plebeos vincebant; Ac etiam ob severam irremissibilem punitionem aliquorum inferiorum operariorum, qui non bene in proprio munere se gererent; Et in summa, ut ab officialibus, ac regentibus absint sordes, quarum mixtura nunquam bonum regimen Reipublicæ producere potest.

Et licet ab aliquibus dici soleat, quod istæ bonæ Prælatorum operationes non ex virtute charitatis & justitiæ, sed ab ambitione proveniunt, Eis tamen replicari potest, quod pro bono Reipublicæ gubernio, ac justitiæ administratione effectus attendi debet, non autem causa, dum apud Deum, & in foro interno, ex sanctorum Patrum testimonio, non virtus, sed causa virtutis attendi debet, sed apud homines, atque in foro externo, effectus, vel exercitium virtutis, non autem causa desideratur.

DISC. V.

De Consistorio, & de causis, ac negotiis, quæ in eo tractari solent; Ac etiam de Collegio Cardinalium, eorumque jurisdictione, & prærogativis; Et de Congregatione consistoriali.

SUMMARIUM.

- 1 De vocabulo Consistorii quid significet.
- 2 De duplici specie Consistorii.
- 3 De Consistorio solemniter publico.
- 4 De functionibus quas in eo faciunt Advocati consistoriales.
- 5 De Consistorio semipublico.
- 6 De Consistorio secreto, & qua die celebretur.
- 7 De modo accessus ad Consistorium.
- 8 De audientia, quam Papa præstat Cardinalibus in Consistorio.
- 9 De negotiis, quæ tractantur in Consistorio, & præsertim de promotione Cardinalium.
- 10 Quando dicuntur veri & perfecti Cardinales.
- 11 De aliis solemnitatibus in promotione Cardinalium.
- 12 Quæ persona soleant ad hanc dignitatem promoveri.
- 13 Quare Regulares aliquando promoveantur.
- 14 Et de eorumdem promotione ad Episcopatum.
- 15 De provisione Ecclesiarum Cathedralium, & Metropolitanarum.
- 16 De Episcopatibus titularibus in partibus infidelium.
- 17 De modo promotionis Episcoporum actualium.
- 18 Monasteria consistorialia providentur in Consistorio.
- 19 De traditione pallii.
- 20 De dimissione Episcopatum.
- 21 De creatione Legatorum Apostolicorum.
- 22 De novis erectionibus vel unionibus Cathedralium.
- 23 De quibus aliis negotiis in Consistorio tractetur.

- 24 De congregatione Status.
 25 De Congregatione consistoriali, & qua negotia tra-
 tet.
 26 De Cardinalium Collegio; jurisdictione, & præmi-
 nentia, & aliis Cardinalium indultis & privile-
 giis.
 27 De numero Cardinalium.
 28 De sex Episcopatibus Cardinalitibus.
 29 De illorum optione, & de decanatu Collegii.
 30 An Cardinales Diaconi dent benedictionem.
 31 De optione inter cardinales.
 32 De præcedentia, & præminentia supra Prælatos.
 33 De aliis privilegiis, & prærogativis.
 34 De rotulo, seu distributionibus Cardinalium.
 35 De præsentia in curia.

Quamvis istud Consistorii vocabulum in latiori grammaticali significatione, cui libet simplici adunantia, vel congregationi congruere videatur, adeo ut in aliquibus partibus, Tribunalia adsint collegiata, quæ istud nomen seu vocabulum adhuc retinent, ut præsertim in Regno Siciliae praxis docet; Atque legaliter, attento præsertim jure civili novo, post Imperii translationem in Græciam, illi congruat adunantia, quæ ex Principe, ejusque Consiliariis fiat; Cum consistorium propriè sit locus, in quo consultandi gratia, homines consistunt, atque Consistoria dicuntur Palatia Augusta; Attamen quidquid sit de vocabuli significatione, de qua ad Scholasticos potius, quam ad forenses, stricte, ac rigore inquirere pertinet; Ob communem Christianorum Principum usum, istud vocabulum, singulariter illam significat adunantiam, seu congregationem, quæ per Papam, cum Collegio Cardinalium in forma Senatus in ejus Apostolico Palatio fit, adeo ut, quamvis alia in eadem Romana Curia sequantur adunantia per eundem Papam cum eodem Collegio, vel cum aliqua ejus parte, ut in Capellis pontificiis, vel in aliquibus Congregationibus contingit, in illis præsertim Sancti officii, & Signaturæ Gratiæ, ac Examinis Episcoporum, & quandoque Rituum pro canonizatione Sanctorum; ac in aliis, non tamen istud, sed alia adhibentur vocabula.

Duplex autem est Consistorii species; Aliud enim est extraordinarium, magisque solemne, quod, præter Cardinales, alios admittit Prælatos, & ministros, ac etiam Principum Oratores, aliosque Magnates, qui in Papæ solio assistant, quod publicum dicitur; Et quandoque cum pontificalibus paramentis, pro functionum diversa qualitate celebratur; Aliud verè est ordinarium, quod in forma minus solemni fit cum solo interventu Cardinalium pro negotiis pertractandis, quod secretum dicitur.

Prima species, solemnia, seu ceremonialia potius quam forensia, vel curialia concernit, ut contingit, quando prævio Consistorio secreto, in quo conclusa sit alicujus servi Dei canonizatio, servatis iis quæ, infra, agendo de Rituum Congregatione insinuantur, aliud publicum, & solemne Consistorium fiat, cum interventu omnium Episcoporum præsentium in Curia, ac etiam Prothonotariorum Apostolorum, ac Auditorum Rotæ, & quorundam aliorum Prælatorum, quorum omnium tanquam per quandam imaginem Concilii generalis, votum exquiritur; Sive quando prævia creatione Cardi-

nalium, in alio Consistorio secreto cum solitis ceremoniis, galeres cardinalitibus eis conceditur. Aut quando Reges & Principes, vel eorum extraordinarii Oratores, qui obedientia dicuntur, ad solemnem & publicam Papæ audientiam, pro obsequio, & obedientia admittuntur; Istaque species, ad Curiam ceremonialem potius, quam ad forensiam pertinet; Solumque aliqua forensis mixtura in eo dignoscitur, quod in illis spatiis, in quibus, accedentibus novis Cardinalibus ad capellam pro solemni præstatione juramenti; Sive quod ob alias ceremonias contingat, ut Papa in solio otiosus remanet, ne otium in eo ne quidem temporis momento deatur; Unus vel plures ex Consistorii Advocatis interim orare soleat pro canonizatione alicujus servi Dei, ejus virtutes, ac merita enarrando; Moderna verò est hæc introductio, orandi super meritis alicujus servi Dei, quoniam antiquitus proponebantur in his spatiis causæ concernentes justitiam, & potissimum criminales; Quinimò proponebantur casus ideales, & figurati valde horrendi ex testimonio *Gomessii* in compendio utriusque Signaturæ, quod inconveniens videbatur.

Ac etiam datur quædam species mixta, quæ sub semipublici Consistorii vocabulo explicari solet, quia nempe, partim sequatur cum solis Cardinalibus secretè, & partim publicè cum aliorum interventu; Sed pariter ista species, ad ritualia potius, quam ad forensia pertinere videtur.

Quatenus itaque ad ordinarium secretum Consistorium pertinet (ut præcedenti discursu insinuatum est,) Illud antiquiori tempore bis in hebdomada teneri solebat; Medio verò tempore, pro brevioribus causis in forma contentiosa etiam cum interventu Procuratorum, & Advocatorum utriusque partis decidentis per Papam, cum voto Cardinalium; *Vestr. in praxim principio Loter. 6. de benef. lib. 1. quest. 8.* Atque ex hujusmodi decisionibus aliqua pars canonum registratorum in quinque libris Decretalium est desumpta, alia verò ex decisionibus Rotæ, *infra disc. 32.*

Hodie verò rarius illud habetur ad Papæ placitum, prout negotiorum urgentia exigat; Pro frequentiori autem praxi, bis in mense, atque ordinaria dies est illa feriæ secundæ, vulgò lunæ de mane; Quamvis aliquando ob dictæ diei impedimentum, vel necessitate exigente in altera die, & quandoque etiam post prandium, seu de sero, (ut aliquando nostra ætas vidit,) cum totum pendeat à Papæ placito, ac arbitrio.

Præcedente itaque singulorum Cardinalium in Curia præsentium, die præcedenti per publicum Curforem destinatæ Consistorii celebrationis notificatione, cum expressione diei, & horæ, in qua Sanctissimus sit interventurus; In consuetâ Palatii aula magna, vel in alia Papæ placita, singuli Cardinales, cum solemni comitatu, & obsequio ad illud accedunt, more regio, adeo ut in hac functione, magis quam in aliis Romanæ Curie Majestas elucere videatur, atque ita verificari id, quod antiqui Scriptores de prophane triumphantis Romanæ Reipublicæ Senatoribus dicere solent, ut scilicet tot Reges reputari mereantur.

Postquam verò cardinales in convenienti numero, statuta hora, in Aula congregati sint,

in scamno seu banco ligneo cappa magna, rochetto, & bireto induti sedendo; Papa ad summam consuetam sedem aliquantulum elatam, sub throno, seu baldachino in habitu privato, cum rochetto scilicet, & mozzetta, ac bireto pontificio accedit, ibique, donec omnium Cardinalium accessus sequatur, vel etiam eo sequuto, ad sui placitum, januis adhuc apertis, adeout omnibus nobilibus, & qualificatis viris, ac Prælati aditus pateat, singulis Cardinalibus petentibus privatam auricularem audientiam præstat, super propriis, vel Principum, aut amicorum, vel familiarium precibus, ac instantiis, aliisque negotiis; Atque in hac functione præsertim, Papæ Majestas dignoscitur, quoniam, licet Cardinales in præsentia Papæ sedeant, in dicto banco cooperto capite, cum bireto cardinalitio; attamen ubi singuli Papam ibi publice alloquuntur, coram eo, stant capite discooperto, cum magno obsequio, ac reverentia, quamvis magnorum Principum filii sint, vel Cardinales magnæ estimationis, qui eundem Pontificem in minoribus in eorum famulatum, vel obsequio habuerint, ejusque promotores fuerint; Distincta audientia, pro Papæ placito expleta, omnes ab aula ejiciuntur, solis Cardinalibus cum Papa remanentibus, in proxima aula solum assistentibus, Collegii Secretario, & Clerico, aliisque ministris, ut promptè accurrant, ita tamen, ut Consistorii secreta audire non valeant.

Negotia verò, quæ hodie in Consistorio explicantur, forenses, contentiosas formam amplius non habent, sed solum gratiosas, vel politicas, ut Principis supremum Senatam decet; Omnium autem primaria functio, reputatur illa novæ creationis Cardinalium, in locum defunctorum; Atque (quidquid sit de antiquo stylo) hodiernus est, quod Papa vel in Consistorii initio, priusquam alia tractentur negotia, vel frequentius in fine, dicit Cardinalibus quod habent fratres, atque nominando illos, quos in Collegium coopere velit, eos interrogat, quid ipsis videatur, eisque approbantibus, ac laudantibus, sit decretum promotionis, quæ illicò publicatur extrâ Consistorium per Curiam; Quandoque tamen exprimendo numerum eorum, qui promoveantur aliquorum nomina publicare non solet, sed ea (ut dicitur) reservat in pectore; Et quamvis illa quancumque etiam extrâ actum Consistorii, aperire valeat; Quinimò ex integro Cardinalium promotionem ita faceres, cum omnia pendeant a jure, vel à formalitate positiva, dum ut *discursu præcedenti* advertitur, Cardinalium interventus & consensus est voluntarius, & consultivus; Attamen observantia hucusque dedit, quod tam promotio, quam publicatio jam promotorum, non nisi in Consistorio fieri consuevit, unde propterea hodie non audiuntur illæ quæstiones, quas apud nostros majores disputatas esse habemus de Cardinalibus occultè creatis. *145. lib. 2. quem refert Cyriac. contr. 312. numer. 33. & seqq.*

Sequuto verò dicto actu publicationis in Consistorio; Quamvis in alio publico Consistorio, prævisi juramenti præstatione, aliisque solemnitatibus, Cardinalitia insignia solemniter præbeantur, atque in alio Consistorio sequenti, ut vulgò dicitur, eis os operiatur, id est, quod habilitatur ad votum proferendum; Attamen

Card. de Luca. Relatio Curia Romana.

istæ sunt ceremoniæ, vel solemnitates, quæ non percutiunt substantiam, vel perfectionem actus, quoniam sequuta promotione, ut supra, illi sunt veri, ac perfecti Cardinales, ideoque (quidquid aliàs dubitatum fuerit, votum habent in conclavi in electione Pontificis, omnesque alias Cardinalitias jurisdictiones, & præminentias, ut moderna praxis docuit, ultimæ promotionis Clementis Noni octo Cardinalium, in quorum numero fuit immediatus successor Pontifex Clemens Decimus, qui per dies in statu cardinalitio, dictis solemnitatibus non adhibitis, stetit.

In hujusmodi autem promotionibus, pro temporum, vel rerum opportunitate, ac etiam quandoque, ad Imperatoris, & aliquorum Regum, vel Republicarum preces ac instantias, assumuntur Prælati, aliique qualificati, ac emeriti viri, ex omnibus Orbis Catholici nationibus, & frequentius illi, qui per gradus, publica Sedis Apostolicæ munera exercuerint, illa præsertim Nunciorum, apud Reges, & Principes, dum hoc munus magnam præbet politicorum & publicorum negotiorum peritiam, quæ in Cardinalibus nimium necessaria est, ut distinguendo Curialium classe inferius agendo de causidicis advertitur *infra in eo disc. in quo agitur de Curialibus*. Ac enim illi Episcopi, qui diu, ac laudabiliter, in sibi commissarum Ecclesiarum regimine versati fuerint, aliique Curia Officiales, & Magistratus, & præsertim ex majoribus, Collegiatis Tribunalibus Rotæ, & Cameræ; Atque quoad eas signari vulgi obloquutiones, quæ fieri solent super promotionibus eorum, qui officia venalia possideant, latè agitur alibi ubi videri potest. *in. de Regal. disc. 2.*

Solent autem (ita etiam Apostolicis Constitutionibus monentibus) nullo dictorum publicorum munerum exercitio præcedente, ad hanc dignitatem promoveri aliqui privati Regulares in cella reclusi, tanquam insignes Sacrae Theologiæ professores; Non quidem principaliter ob hanc professionem, dum in ea habentur quoque Prælati, aliique sæculares togati peritissimi, atque huic primario muneri magis apti, utpotè majorem politicarum, & publicarum rerum experientiam habentes, sed ex bono, & commendabili fine, ita honorandi quoque clericum seu hierarchicum ordinem regularem, in Ecclesia Catholica valdè proficuum, atque ita cum hujus præmii spe, multos ad sacrarum literarum studia alliciendo.

Atque ex eadem ratione, iidem Regulares, ad Episcopatus commendabiliter promoveri solent, quamvis illarum diocesium, in quibus procul ab hæreticis, catholica fides pacificum statum habet, eorum regimen non valde opportunum reputari soleat, ob deficientem rerum sæcularium peritiam; Id autem desiderandum videretur, ut omnino inhabiles, ac indigni reputari deberent illi religiosi, qui Episcopatum ambiunt, ac affectant, quodque non petentes, in eorum Religionibus valde probati, ac commendati, ex officio promoveri deberent, ut B. Joannes Theutonicus dicere solebat; Atque P. Stephanus de Luca meus patruus ordinis Minorum conventualium Romanæ Sapientiæ Theologus nescio an ex proprio sensu, vel ex sanctorum Patrum traditione, hujusmodi religiosos, qui Episcopatu

scopatum petunt, atque ita inordinatè ambiunt apostatas mentales appellabat.

Altera Consistorialis functio est provisio Ecclesiarum Patriarchalium, Metropolitanarum, & Cathedralium vacantium, de Prælato seu Pastore; Istaque provisio est de duplici specie; Una scilicet Ecclesiarum titularium tantum absque residentia, & administratione, eo quia diœcesis de facto occupata sit ab infidelibus, vel hæreticis, aut schismaticis; Et altera de Ecclesiis habentibus actualem jurisdictionem, & administrationem in diœcesi catholica.

Prima species provisionum fit solo nutu, & placito Papæ, cum quamdam honorificam præminentiam solum importare videatur, constituendo personam in ordine pontificali, absque aliquo pontificalium exercitio jure proprio, sed solum jure alieno; Unde propterea de consuetudine Curie receptum est, ut per hujusmodi provisiones, non resultet vacatio aliarum Ecclesiarum vel beneficiorum incompatibilium, ut in promotis ad Episcopatus actuales absque dispensatione super retentione resultat, ut in beneficiis materia advertitur. *de pensio. disc. 58.*

¶ 75.

Ubi verò agitur de altera specie provisionum actualium, tunc prævia respectu Ecclesiarum Italice & Insularum adjacentium solemnitate examinis, de qua infra in particulari sede Congregationis examinis Episcoporum *infra d. 21.* Sive promovendus electus sit per Papam; Sive per Capitulum; Aut nominatus per Principem respectu, pro regionum diversis usibus, coram Cardinali ad id per Papam deputato, per Notarium particularem his actibus generaliter deputatum, efformatur processus super vita, moribus, legitimis natalibus, ætate, gradu, aliisque necessariis requisitis pro Episcopatu, ac etiam super statu Ecclesiæ; Isteque processu completo, idem Cardinalis in primo Consistorio, facit Ecclesiæ, ac personæ providendæ præconizationem, tam oratenus in ipso Consistorio, omnibus Cardinalibus audientibus, quam cum memorialibus, seu brevibus informationibus antecedenti die transmissis per manus singulorum Cardinalium, super omnibus, quæ in processu continentur, ac justificata sunt, ad effectum ut in eo intermedio spatio usque ad alterum Consistorium, extrajudiciales informationes per Cardinales haberi valeant, super iis quæ in contrarium eis obstare possint, atque de tempore propositionis opponi; In sequenti verò Consistorio, idem Cardinalis proponit Papæ illam personam electam tanquam idoneam, ut eam Ecclesiæ viduatæ præficiat, atque nemine aliquid habente in contrarium, Papa desuper in ipso Consistorio interponit decretum, ideoque ex tunc provisos dicitur Episcopus, atque obtinet ea, quæ sunt jurisdictionis, non autem ea quæ sunt ordinis pontificalis, pro quibus necessaria est consecratio, quæ ritualia potius vel ceremonialia concernit; Optimum quidem nimiumque commendabile est institutum, sed desideranda videretur aliqua melior ejus praxis, quoniam, ut quandoque fert fama, sive vera, sive falsa, citra Papæ rectam intentionem, sequuntur hujusmodi electiones in personis parum dignis, quarum mali mores, vel alii defectus innotescant; Et tamen ex quodam usu, vel ex alia causa, nequæ loquitur, adeo ut istud optimum, nimium-

que proficuum institutum quando practicatur, ad formalitatem redactum videatur.

Quandoque autem, ubi agatur de provisione personarum, conspicuæ ac notæ qualitatis, ipsemet Papa propositionem facit, atque illicò (si nil opponatur) fit decretum, absque necessitate præconizationis.

Consistorialiter quoque providentur aliqua Monasteria regularia, quæ propterea apud beneficiarum Consistorialia nuncupantur; *de benef. disc. 4.* Ac etiam coadjutoria cum futura successione, tam Cathedralium, & Metropolitanarum, quam dictorum Monasteriorum consistorialium. *de canonic. & Capit. disc. 27. & de Regul. disc. 53.*

Atque ubi agatur de Ecclesiis Metropolitanis, vel de aliquibus Cathedralibus hanc prærogativam habentibus (ut in Italia sunt Episcopus Papiensis, & Lucensis,) quod scilicet eis congruat usus pallii, tunc in altero immediato, vel mediato subsequenti Consistorio, pallium conceditur, ipsius provisi procuratore supplicante, atque pro eo orante uno ex Advocatis consistorialibus.

Cumque unumquodque solvi debeat eo modo quo ligatum est; Hinc proinde, si provisos de aliqua Ecclesiâ Cathedrali, vel Metropolitana per dimissionem liberam, vel per translationem ad alteram liberari cupiat, id pariter in Consistorio sequitur, per quamdam speciem dissolutionis hujus matrimonii spiritualis, prævio processu super justis causis, ex quibus hujusmodi dissolutio petatur.

Legatorum Apostolicorum, extraordinariorum ad Reges, & Principes, qui de latere dicuntur, ac etiam ordinariorum pro regimine aliquarum Provinciarum Status Ecclesiastici juxta distinctionem de qua *disc. præcedenti.* deputationes in Consistorio pariter fiunt.

Prout etiam novæ erectiones Cathedralium, vel Metropolitanarum, cum dismembratione territorii, novæ Ecclesiæ assignandi, ab una vel pluribus adjacentibus diœcesibus, sive earumdem Ecclesiarum uniones, vel divisiones in Consistorio fiunt, atque causæ consistoriales dicuntur, omnium verò hujusmodi actuum Secretarius est Cardinalis Vicecancellarius, ut in ejus Rubrica advertitur. *de præminent. disc. 1. cum seqq. & disc. 6. & infra disc. 10.*

Item in eodem Consistorio, Papa cum Cardinalibus agit de gravioribus Sedis Apostolicæ, & Ecclesiæ universalis vel Principum, spiritualibus, ac temporalibus negotiis, juxta eorum qualitatem & circumstantias; Cumque non semper expediat, de illis publicè coram omnibus Cardinalibus loqui, hinc isto casu, Papa pro eorumdem negotiorum consultatione ac directione aliquorum Cardinalium particularem congregationem deputare solet, quæ Status dicitur, istaque proinde non est Congregatio fixa, & continua, sicuti sunt alia, de quibus infra, sed in singulis occurrentiis particulariter deputari solet, variando in qualibet Cardinales, aliosque ministros pro negotiorum qualitate, vel temporum opportunitate.

Quia verò in plerisque ex dictis actibus consistorialibus, interessati oppositores adesse solent, adeo ut formam vel disputationem contentiosam habere oporteat, eaque prudenter, ob majorem Consistorii majestatem, ab eo (ut supra)

præ exalavit; Hinc proinde erecta fuit particularis Congregatio, dictorum consistorialium negotiorum præparatoria, seu Consistorii consilatrix, quæ proinde *Consistorialis*, nuncupatur constituta ex aliquo competenti numero Cardinalium, ac etiam peritorum Prælatorum, cum proprio Secretario, qui juxta hodiernam observantiam, non est Prælatus, sed peritus togatus; Atque in ista Congregatione prius formiter examinantur materiae, Partibus opponentibus auditis in forma merè contentiosa, proportionata tamen stylo Congregationum cardinalitiarum, circa formalitatem telae judiciariae; Præsertim verò ubi agatur de Ecclesiarum unionibus vel divisionibus seu dismembrationibus, novisque erectionibus, an scilicet verificentur juxta causæ vel requisita desuper necessaria, de quibus habetur particulariter actum in materia præeminentiarum, ubi videri poterit, de *præeminent. dicto disc. 6.*

Ac etiam agitur de confirmatione electionis factæ de Prælate a Capitulo vel à Monasterio, an valida, & canonica sit; Sive de concessione coadjutoria, an juxta causam, aliaque requisita concurrant; Aut de nominatione vel jure nominandi prætenso per Principes vel Universitates, ad Cathedralis seu Metropolitanas, de quibus habetur particulariter actum in suis sedibus præsertim in materia electionis, vel coadjutoria: de *Canon. & Capit. disc. 27. & 28. & de Regular. disc. 53.*

Prout etiam in ista Congregatione, examinantur causæ, ac requisita, sine quibus Episcopus admitti non debet nec solet ad dimissionem Ecclesiæ, atque ab ejus vinculo solvi, quoniam quando agitur de eorumdem Episcoporum poenali absolutione per viam privationis, tunc ad consultationem alterius Congregationis Episcoporum, id sequi solet.

Et in summa ista Congregatio Consistorialis, est ipsius Consistorii pars, seu membrum, aut ejusdem Consistorii Consultor, vel Assessor, adeout non nisi de ejus voto negotia consistorialia, quæ controversiam pati valeant, expli-centur.

In reliquis verò concernentibus ipsum Collegium Cardinalium, de ipsorum introductione, ac jurisdictione in universum, seu participatione in regimine & administratione Ecclesiæ universalis, actum est supra *discurs. 3.* Ac etiam in materia jurisdictionali, ubi etiam late, & ex professo habetur actum de singulorum Cardinalium jurisdictione, & præeminentiis in eorum Ecclesiis titularibus, sive Archipresbyterorum in Ecclesiis patriarchalibus; de *jurisdic. disc. 34. & 35. & in disceptationibus Cardin. de Albicis ibidem registratis.* Ac etiam in materia beneficii habetur actum de indultis, quæ ipsis concedi solent pro collatione beneficiorum, Apostolicis reservationibus vel affectionibus non obstantibus. de *benef. disc. 1. cum seqq.*

In eadem jurisdictionali materia quoque habetur actum de emptione familiarium, vel respectivè domorum Cardinalium, vel circa eorumdem Cardinalium forum de *jurisdic. disc. 67. 70. & 80.* Atque in materia testamentorum, & ultimarum voluntatum habetur de indultis testandi, quibus Cardinales potiri solent *sub vic. de testam. disc. 6. & cum seqq.* ideoque in præmissis aliisque locis, in quibus de Cardinalibus, eo-

rumque præeminentiis egisse occasio præbuerit, videri poterit, cum eorum assumptio nimiam redoleret evagationem, *Cobell. qui alios refert de orig. Cardinalium.*

Super antiquo numero Cardinalium, valde certarunt antiqui tam Juristæ, quam Cronistæ. *Vestr. in prax. in princ. Lotter. de benef. lib. 1. quest. 3. 27. Cobell. ubi supra & in dictis disceptationibus Cardinalis de Albicis.* Sed quæstionem substulit Constitutio Sixti V. per quam statutus est numerus septuaginta, sumpto exemplo à Moyle, ex quibus sex antiquiores constituti sunt in ordine Episcopali, atque sex actuales obtinent Episcopatus, quales sunt, Hostiensis, & Veliternus, qui obtinentur à Decano, habente proinde prærogativam conferendi, & coronandi Pontificem; Portuensis; Prænestinus; Sabinensis; Tusculanus; Et Albanensis.

Super his Episcopatibus, diversis temporibus, ac etiam nostra ætate quæstiones ortæ sunt, an ad instar aliorum Episcopatum actualium, obligarent ad residentiam, fortius verò an essent, cum alio Episcopatu etiam actuali residenti-ali compatibles; Atque pro compatibilitate, & non obligatione residentia resolutum fuit, talisque est praxis, *Cardinalis Brancatius dissertat. 2. & iii. de pension. disc. 53. & 79.*

Inter eos autem non dignoscitur ordo majoritatis, sed omnes sunt æquales, cum facultate seniorum, quando alter vacat, illum optandi, & relinquendi illum quem obrinet, excepto Hostiensis & Veliterno, qui annexus est Decanatu, civili potius quam naturali; vidimus enim nostræ ætate Cardinalem, qui juxta ordinem naturalem promotionis erat omnium antiquior, ac naturaliter Decanus, & tamen obiit in statu primi Presbyteri, eò quia vel ex defectu presentia, vel ex alio accidenti, non optavit Episcopatum; Et de hac distinctione inter decanatum factum, vel civilem, & naturalem in Capitulo Cathedralis, vel Collegiatae habetur in sua sede. de *Canon. & Capit. disc. 15.*

Alter est ordo presbyteralis, constitutus ex quinquaginta Cardinalibus, qui presbyteri dicuntur; Et alter diaconalis constitutus ex quatuordecim Cardinalibus, qui dicuntur Diaconi; Atque in hoc posteriori ordine nostræ pariter ætate quæstio orta est, an facultas in propria Ecclesia Cardinali diacono competat impatienti- di solemnem ac pontificalem benedictionem sub throno elato, pontificali more, atque affirmativa prodiit resolutio; Atque super hoc puncto, ac etiam super materia capellarum privatarum Cardinalium eleganter ac eruditè scripsit, suosque labores posteritati tradidit insignis Cardinalis Episcopus Portuensis. *Dictus Cardinalis Brancatius dissert. 1. & 7.*

Inter omnes dictos ordines respectivè, sive de uno ad alterum, datur optio, quia scilicet ille, qui ordinem Episcoporum ingressus est, juxta ordinem antianitatis, pro ejus arbitrio in proximo Consistorio post vacationem optare potest alium Episcopatum; Sive primus Presbyter optare ultimum Episcopatum vacantem; Aut inter ipsos Presbyteros vel Diaconos respectivè meliorare titulos, aut ab ord. diaconali facere transitum ad presbyteralem cum prærogativa saltus, occupando locum juxta ordinem antianitatis super alios, qui prius fuerint in ordine presbyteriali, perinde ac si ab initio in eo constitutus es-

set, Dummodò tamen sint præsentés in eo Confistorio: cum absentes optandi sunt non habeant, nisi Papæ dispensatio accedat.

Super præcedentia, majoribusque præminentis Cardinalium supra Patriarchas & Archiepiscopos vel Episcopos apud antiquiores quæstio fuit; *Chassan. in catal. glor. mundi.* Hodie tamen sine dubio decisa est, & practicata ad favorem Cardinalium, eò quia licet inferiores in ordine censeantur, majores tamen & digniores censendi sunt ratione cujusdam superioritatis ac jurisdictionis super eos tanquam supremi Senatores Papæ, quamdam participationem cum eo habentes in regimine Ecclesiæ universalis, Et ex qua ratione magnas quoque obtinent præminentias, & honorificos tractatus cum Regibus & Principibus, aliisque Magnatibus; *Lotter. de benef. dict. quest. 8. lib. 1.* Et de aliis ad eorum materiam videndum erit apud eos, qui formales tractationes de super habere professi sunt, cum hæc pro informativa relatione sat videatur insinualle; Et de aliquibus Cardinalium exemptionibus in Regalium sede habetur. *De regalibus disc. 55.*

Habet quoque Collegium, ad instar Capitulorum, & Collegiorum inferiorum, quamdam massam communem administrari solitam per Cardinalem, qui per turnum singulo quoque anno, vel biennio mutari solet, atque Camerarius appellatur, diversus tamen à Cardinali Camerario in officium de quo infra; Istaque massa continet emolumenta galericardinalitii, quæ sub vocabulo *rotuli* explicantur, atque à judicio Collegii pendent majora vel minora emolumenta aliorum Officialium Curia, dum ad Collegium pertinet facere gratias in toto vel in parte de aliquibus expeditionum emolumentis; Ad instar autem distributionum, de illis participant solum Cardinales præsentés in Curia, quales dicuntur ad hunc effectum illi, qui in duobus anni temporibus, Veris & Autumni, in Curia etiam per modicum tempus fuerint; Ideoque Cardinales, qui resident in proximis Episcopatibus, pro hac participatione bis in anno per paucos dies ad Urbem redeunt; Diversa etenim est illa præsentia, quæ magis rigorosè exigitur, ut eis aliqua Regulæ Cancellariæ seu privilegia suffragentur. *De benef. disc. 11.*

DISC. VI.

De Cardinali superintendente generali, seu primo Ministro Papæ.

SUMMARIUM.

- 1 **D**estus Cardinalis introductione, ejusque munere.
- 2 Cui data proportione assimilatur.
- 3 De aliquibus officiis Regni Neapolitani.
- 4 De causa introductionis hujus ministri, & quas partes expleat.
- 5 De eodem, & quæ persona ad hoc munus assumi soleant.
- 6 Quod in negotiis status vel Principatus temporalis ejus munus principaliter versetur.
- 7 In quibus se ingerat respectu Pontificatus, & Principatus ecclesiastici.

8 Præbet etiam audientiam Oratoribus, & Officialibus, ac aliis.

9 Habet vires vocis oraculum generale, & circa quæ.

10 De facultate subscribendi nomine Papæ per concessum.

11 Esse solet etiam Legatus status Avenionensis, & de istius Legationis negotiis, ejusque Vicelegato.

12 Est item Gubernator Principatus Firmani.

IN ordine hierarchico Magistratum, & Officialium Papæ, & Curia, non reperitur iste Officialis, vel Minister, utpote pendens à consuetudine particulari cujuslibet Pontificis, qui potest, & quandoque solet, illum non habere, ut nostra ætate in aliquibus Pontificatibus (saltem ad tempus) praxis docuit, adeò ut comparative, seu cum debita proportione, huic Ministro, seu Officiali, adaptari posse videantur termini Vicarii Generalis Episcopi, qui in ordine hierarchico antiquorum Canonum non reperitur, quoniam, ut alibi insinuat, *supra disc. 4. & de præminent. disc. 20.* antiquitus ea, quæ Episcopus per se ipsum explicare non poterat, explicabat per duos fixos Adjuutores seu Vicarios, id munus habentes in dignitatem, per Archidiaconum scilicet temporalia, & per Archipresbyterum spiritualia; Sed quoniam casus frequenter dabat diffidentias, & inconvenientiam inter Episcopum, & has Dignitates, quæ utpote id obtinentes independentem ab Episcopo ex administratione perpetua & necessaria, atque non pendentes ab ejus nutu, frequenter contra eum erigebant caput, idcirco paulatim inolevit consuetudo particularis aliquorum Episcoporum, quæ deinde effecta est generalis, quod scilicet Episcopus apud se haberet fiduciarium ministrum, qui ejus vice multa ad utramque jurisdictionem spectantia explicaret, atque ita jurisdictionem seu potestatem Archidiaconi, & Archipresbyteri evanuit, restrictaque est ad quædam ceremonialia, adeò ut hodierni quamdam solam imaginem antiquæ dignitatis obtinerent, videantur.

Idque in plerisque principatibus secularibus quoque contigisse docemur, quoniam (exemplificando in Regno Neapolitano tanquam principatu viciniore, & Italia notabiliore, cujus aliqua major notitia à me habetur,) antiquitus ille Rex omnia militaria, politica, & civilia negotia explicabat per septem Officiales, id habentes in dignitatem, ut sunt, Comestabilis, Judiciarius, Cancellarius, Camerarius, Prothonotarius, Admiratus maris, & Senescallus; Verum ob eadem inconvenientiam inolevit usus, quod istorum potestas, vel præminentia, ad nudas intitulationes, aliasque ceremonias, vel respectivè ad aliquas modicas antiquæ potestatis reliquias redacta est, cum omnia quæ ab eis explicari solebant, explicentur per Vicarium seu Proregem tanquam ministrum fiduciarium ad nutum amovibilem, & per alios inferiores ministros, & officiales; Quinimò, licet ipse Rex pro negotiis supremæ Cancellariæ Regiæ, fixum & perpetuum deputet officialem, substitutum dicti Cancellarii, cui Secretarii Regni nomen tribuitur; Adhuc tamen aliqua potius forensia negotia per hunc solum explicantur; Politica verò, & gratiosa, ac etiam aliqua forensia, & civilia, Vicarius seu Prorex explicat per ejus privatos, ac fiduciarios aulicos Secretarios ad ejus nutum deputatos, ac amovibiles; quorum unus justitiæ pro nego-